

tele mellett. A vágásos gazdálkodás keretében a nevelővágások (pl. tisztítók, gyérítések) térben egyenetlen kivitelezése a vertikális és horizontális heterogenitás növelésével, a vágáskor emelése pedig az idős faegyedek és a holtfa mennyiségének növekedése miatt emelné a faállomány-szerkezet természetességét egy vágásfordulón belül. A véghasználatoknál a hagyásfák és különösen a hagyásfa-csoportok számának növelése, valamint a térben egyenetlen és időben elnyújtott bontás természetesség növelő hatása a következő generáció faállományában is jelentkezne. A faállomány-szerkezet természetességet növelő elemeinek növelése számos erdőátulásban a legkönnyebben azonban a szálalásos és a szálalóvágásos gazdálkodási módok során valósítható meg, a gazdasági szempontok figyelembe vétele mellett (Csépanyi, 2000). Biológiai szempontból kulcskérdés az idős fák, valamint a nagyobb méretű holt faanyag mennyisége erdeinkben. A hozzájuk kapcsolódó nagyszámú élőlény miatt, melyek közül sokat veszélyeztet a kipusztulás, e kulcsfontosságú komponensek növelésével nagymértékű javulást lehetne elérni az erdei biodiverzitás és az erdőben zajló biológiai folyamatok védelmében. Véleményünk szerint ez minimális gazdasági veszteség (inkább némi odafigyelés) árán megoldható lenne a gazdaságilag hasznosított erdeinkben is.

Summary

The naturalness of tree species composition, stand structure and dead wood in Hungarian forests

The naturalness value of tree species composition, stand structure and dead wood was evaluated in Hungarian forests comparing stands of natural and adventive tree species, and in the case of natural stands different habitat types. The naturalness value of stand structure is only slightly higher in natural stands than in adventive ones, and the value of dead wood is very low in both types. Forests with rocky substrates and thermophilous forests had the highest naturalness in all criteria, because of the level of past and recent human influence. Willow-poplar forests had high naturalness for stand structure and dead wood and low for tree species composition. In all criteria steppe forests had the lowest values, which became an endangered forest type in Hungary.

Irodalom

Bartha D. (2004): A tájhasználat hatása az Őrség erdeire és termőhelyeikre. Tájökológiai Lapok 2(1): 1-12.

Bartha D. és Oroszi S. (2000): Magyar erdők. In: Pannon Enciklopédia. Magyarország növényvilága. Dunakanyar Kiadó, Budapest. p. 222-231.

Csépanyi P. (2000): A természetközeli erdőgazdálkodás ökonómiai vonatkozásai. In: Frank T. (szerk.): Természet – Erdő – Gazdálkodás. MME és Pro Silva Hungaria Egyesület, Eger, p. 85-96.

Csóka Gy. (2000): Az elpusztult, korhadó fa szerepe az erdei biodiverzitás fenntartásában. In: Frank T. (szerk.): Természet – Erdő – Gazdálkodás. MME és Pro Silva Hungaria Egyesület, Eger, p. 85-96.

Harmon, M.E., Franklin, J.F., Swanson, F.J., Sollins, P., Gregory, S.V., Lattin, J.D., Anderson, N.H., Cline, S.P., Aumen, N.G., Sedell, J.R., Lienkaemper, G.W., Cromack, K. & Cummins, K.W. (1986): Ecology of coarse woody debris in temperate ecosystems. *Advances in Ecological Research* 15: 133-276.

Molnár Zs. és Kun A. (szerk.) (2000): Alföldi erdőssztyepp-maradványok Magyarországon. WWF Magyarország, Budapest.

Ódor P. (2003): A korhadó faanyag jelentősége természetközeli bükkösök mohavegetációjában. PhD értekezés, kézirat. ELTE Doktori Iskola, Elméleti Biológia és Ökológia Doktori Program, Budapest. <http://ramet.elte.hu/~ramet/staff/Op/thesis.html>

Siller I. (2004): Hazai montán bükkös erdőrezervátumok (Mátra: Kékes Észak, Bükk: Óserdő) nagygombái. PhD értekezés, kézirat. Kertészettudományi (Multidiszciplináris Agrártudományok) Doktori Iskola, Budapest.

Sódor M., Szmorad F., Frank T. és Kovács T. (2000): Idős facsoportok és fák szerepe az erdőben; a hagyásfacsoportok és a hagyásfák jelentősége. In: Frank T. (szerk.): Természet – Erdő – Gazdálkodás, MME és Pro Silva Hungaria, Eger, p. 116-123.

Somogyi Z., Frank T. és Csépanyi P. (2000): A változatos faállomány-szerkezet szerepe. In: Frank T. (szerk.): Természet – Erdő – Gazdálkodás, MME és Pro Silva Hungaria, Eger, p. 63-76.

Szmorad F., Csóka Gy., Kovács T., Ilonczai Z., Csépanyi P. és Frank N. (2000): A fafajok és az elegyesség szerepe erdeinkben. In: Frank T. (szerk.): Természet – Erdő – Gazdálkodás, MME és Pro Silva Hungaria, Eger, p. 49-62.

Erdészeti tárgyú előadások a Talajtani Vándorgyűlésen

A Talajvédelmi Alapítvány „Talajvédelem” c. különszáma két erdészeti tárgyú előadást közöl, a továbbiakban ezeket mutatjuk be.

„Talajsavanyodás és meliorációs lehetőségek a Soproni-hegyvidék erdőállományaiban” címmel a NYME Termőhelyismerettani Tanszékének oktatói által indított és értékelt (Bellér P. – Bidló A. – Heil B. – Kovács G.) erdei talajmeszezési kísérletekről olvashatunk. Az erősen savanyú erdőtalajokon kiszórt mészkőrlemény kedvező hatásának mutatkozott mind a fák növekedésére, mind a talaj fontosabb, termékenységet befolyásoló tulajdonságaira vonatkozóan. A vizsgálatok még nem zárultak le, sőt egy sajátos megközelítéssel is foglalkoznak a kísérleti parcellákon. Szemereyné Szontágh Rita a talajok állapotvilágának egy sajátos és fontos csoportjának, a páncélosatkáknak mennyiségi és minőségi összetételével foglalkozik, mi több, ebből a témakörből sikeres doktori értekezést is készített.

Hasznosnak tartjuk, ha kutatóink, oktatóink a rokonterületek rendezvényein is szerepelnek munkáikkal, alkalmat teremthetnek személyes kapcsolatok, közös kutatások szervezésére.

A másik dolgozatot botanikusok, ökológusok adták közre „Van-e a feketefenyves telepítésének hatása a dolomit vázta talajok minőségére?” címmel (Halbritter András, Csontos Péter, Tamás Júlia, Anton Attila). A Budai-hegyvidéken végzett alapos vizsgálataik során arra a következtetésre jutottak, hogy a feketefenyvesek a dolomit sziklagyepek uralta termőhelyhez képest nem okoznak előrehaladó, előnyös változásokat a talaj egyes tulajdonságaiban. A megállapítást a referens Keszthelyi-hegység-i tapasztalataival meg tudja erősíteni, vagyis a hajdani kopárfásítás keretében ültetett feketefenyvesek letermelése után a termőhely nem változott oly mértékben, hogy igényesebb lombos fajokat, pl. csert, lehetett volna a fenyő helyére ültetni.

A feketefenyő ellen szóló vizsgálat nem számol azzal a kedvező hatással, amit a sűrűn álló feketefenyők az özőnszerűen lezúduló záporok okozta kártételek (l. Mátrakeresztes, Mád) tompításában, megállításában játszanak. A talajfejlődésben betöltött szerepük mellett másodlagos lehet.

Ismertette: **Dr. Szodfridt István**